

УДК 364-43:331.54-025.12](045)
DOI 10.31499/2618-0715.1(16).2026.355715

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО ПРОЕКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Дзиговський Андрій, аспірант Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

ORCID: 0009-0003-7515-9593

E-mail: dzigovskij94@ukr.net

У статті розглянуто навчально-методичне забезпечення підготовки майбутніх соціальних працівників до проектної діяльності як важливу педагогічну умову формування їхньої професійної готовності. Обґрунтовано значення проектної діяльності у структурі професійної підготовки здобувачів вищої освіти за спеціальністю «110 Соціальна робота та консультування». Проаналізовано освітні компоненти навчального плану, що мають потенціал формування проектної компетентності майбутніх соціальних працівників, та визначено їх роль у досягненні відповідних результатів навчання. З'ясовано, що ефективність підготовки здобувачів вищої освіти до проектної діяльності забезпечується цілісною організацією освітнього процесу, спрямованого на формування мотиваційного, когнітивного та діяльнісного компонентів готовності. Акцентовано увагу на доцільності поєднання методичного й технологічного підходів у реалізації навчально-методичного забезпечення підготовки майбутніх соціальних працівників до проектної діяльності.

Ключові слова: соціальна робота, здобувач вищої освіти, навчально-методичне забезпечення, освітній компонент, проектна діяльність.

EDUCATIONAL AND METHODOLOGICAL SUPPORT FOR THE TRAINING OF FUTURE SOCIAL WORKERS FOR PROJECT-BASED ACTIVITIES

Dzyhovskiyi Andrii, PhD Student, Department of Social Pedagogy and Social Work, Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University.

ORCID: 0009-0003-7515-9593

E-mail: dzigovskij94@ukr.net

The article examines educational and methodological support for the training of future social workers for project-based activities as an essential pedagogical condition of their professional readiness. The relevance of the study is determined by the increasing role of project-based activities in addressing contemporary social challenges and by the need to enhance the quality of professional training of social workers within higher education institutions.

The purpose of the article is to substantiate the content and role of educational and methodological support in the process of forming future social workers' readiness for project-based activities. The study analyzes the educational components of the curriculum in the specialty «110 Social Work and Counseling» that have the potential to develop project competence and ensure the achievement of relevant learning outcomes at the bachelor's and master's levels of higher education.

It is established that educational and methodological support contributes to the formation of motivational, cognitive, and activity-based components of readiness for project-based activities through a purposeful and systematic organization of the educational process. Particular attention is paid to the role of introductory and professionally oriented courses in developing students' understanding of the content, stages, and social significance of project activities in the field of social work.

The article emphasizes the effectiveness of combining methodological and technological approaches in the implementation of educational and methodological support, which promotes students'

СОЦІАЛЬНА РОБОТА ТА СОЦІАЛЬНА ОСВІТА

involvement in individual and group project activities and enhances their ability to plan, implement, and evaluate social projects. The findings confirm the feasibility of systematic integration of project-oriented educational and methodological resources in the professional training of future social workers.

Key words: *social work, higher education student, educational and methodological support, educational component, project-based activity.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Сучасні трансформаційні процеси в соціальній сфері зумовлюють зростання вимог до професійної підготовки майбутніх соціальних працівників, зокрема щодо їхньої готовності до проектної діяльності. У цьому контексті підготовка майбутніх соціальних працівників до проектної діяльності розглядається як цілеспрямований і системний процес, що здійснюється в умовах закладу вищої освіти та спрямований на формування професійних компетентностей, необхідних для розв'язання актуальних соціальних проблем.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання професійної підготовки майбутніх соціальних працівників є предметом дослідження багатьох вітчизняних і зарубіжних учених. Теоретико-методологічні засади підготовки фахівців соціальної сфери, особливості формування їхньої професійної компетентності висвітлено у працях В. Поліщук, І. Звереві, А. Капської, О. Безпалько, Т. Семигіної та ін.

У наукових дослідженнях Л. Міщик, О. Карпенко, Н. Коляди, С. Харченка розкрито зміст і структуру професійної підготовки майбутніх соціальних працівників, обґрунтовано необхідність поєднання теоретичної та практичної складових освітнього процесу. Автори наголошують на важливості формування в здобувачів вищої освіти здатності до самостійного розв'язання професійних завдань у процесі фахової діяльності.

Окремий напрям наукових досліджень становлять праці, присвячені впровадженню проектної діяльності та проектних технологій в освітній процес закладів вищої освіти. Зокрема, у працях О. Пехоти, С. Сисоевої, І. Єрмакова, Н. Бібик проектна діяльність розглядається як ефективний засіб формування професійних компетентностей, розвитку ініціативності, відповідальності та здатності до командної роботи майбутніх фахівців.

Разом із тим аналіз наукових джерел засвідчує, що питання навчально-методичного забезпечення підготовки майбутніх соціальних працівників до проектної діяльності не отримали достатнього системного висвітлення. Недостатньо розробленими залишаються зміст, структура та педагогічні можливості навчально-методичного забезпечення як чинника підвищення ефективності підготовки здобувачів вищої освіти до проектної діяльності.

Мета статті – здійснити аналіз навчально-методичного забезпечення підготовки майбутніх соціальних працівників до проектної діяльності в умовах закладу вищої освіти.

Виклад основних результатів дослідження. Навчально-методичне забезпечення процесу підготовки майбутніх соціальних працівників до проектної діяльності розглядається як сукупність педагогічних прийомів, методів і засобів, що забезпечують ефективну організацію освітнього процесу, спрямованого на формування мотиваційного, когнітивного та діяльнісного компонентів готовності здобувачів вищої освіти до здійснення проектної діяльності у професійній сфері після завершення навчання в закладі вищої освіти. Реалізація зазначеної педагогічної умови ґрунтується на поєднанні двох взаємодоповнювальних підходів – методичного та технологічного.

Проектна діяльність визначена серед результатів навчання у процесі підготовки соціальних працівників на бакалаврському та магістерському рівнях вищої освіти. Нормативною основою професійної підготовки фахівців є навчальний план за

СОЦІАЛЬНА РОБОТА ТА СОЦІАЛЬНА ОСВІТА

спеціальністю «110 Соціальна робота та консультування». У цьому контексті доцільним є аналіз освітніх компонентів навчального плану, що мають потенціал для формування фахових компетентностей і досягнення результатів навчання, пов'язаних із проектною діяльністю.

Відповідно до освітньо-професійної програми «Соціальна робота та консультування» Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини до таких освітніх компонентів належать обов'язкові та вибіркові дисципліни, спрямовані на формування проектної компетентності майбутніх соціальних працівників.

Освітній компонент «Вступ до спеціальності» відіграє важливу роль у підготовці майбутніх соціальних працівників до проектної діяльності, насамперед на етапі формування мотиваційного та когнітивного компонентів готовності. У процесі його опанування здобувачі вищої освіти формують уявлення про зміст, напрями та форми професійної діяльності соціального працівника, зокрема в контексті функціонування соціальних інституцій, державних і недержавних організацій, що реалізують соціальні проекти та програми. Ознайомлення студентів із практиками соціальної допомоги різним категоріям населення сприяє усвідомленню соціальної значущості проектної діяльності як ефективного інструменту розв'язання соціальних проблем. Аналіз реальних прикладів діяльності соціальних служб і громадських організацій формує початкові уявлення про етапи розроблення та реалізації соціальних проектів, механізми міжсекторальної взаємодії, а також про роль соціального працівника у складі проектних команд.

Освітній компонент «Етика соціальної роботи та консультування» відіграє важливу роль у підготовці майбутніх соціальних працівників до проектної діяльності, оскільки забезпечує формування ціннісно-нормативної основи проектної взаємодії. У процесі проектування та реалізації соціальних проектів соціальний працівник постійно взаємодіє з різними цільовими групами, партнерами та стейкхолдерами, що вимагає дотримання етичних принципів, норм професійної поведінки й відповідальності за наслідки прийнятих рішень. Засвоєння етичних норм сприяє формуванню здатності майбутніх фахівців приймати обґрунтовані рішення в ситуаціях морального вибору, запобігати професійним конфліктам і забезпечувати дотримання прав та гідності учасників проектної діяльності. Таким чином, освітній компонент «Етика соціальної роботи та консультування» створює необхідні передумови для реалізації соціальних проектів на засадах гуманізму, соціальної справедливості та професійної відповідальності, що є невід'ємною складовою проектної компетентності майбутнього соціального працівника.

Освітній компонент «Теорія соціальної роботи» відіграє ключову роль у формуванні когнітивного компонента готовності майбутніх соціальних працівників до проектної діяльності. Засвоєння теоретичних положень, концепцій і моделей соціальної роботи створює наукове підґрунтя для обґрунтованого визначення проблеми соціального проекту, формулювання його мети, завдань і очікуваних результатів. Ознайомлення з нормативно-правовим забезпеченням соціальної роботи та державними і регіональними соціальними програмами сприяє формуванню вмінь проектувати соціальні ініціативи з урахуванням чинного законодавства та соціальної політики держави. Аналіз напрямів соціальної роботи з різними категоріями населення дає змогу майбутнім фахівцям визначати цільові групи проектної діяльності, добирати адекватні форми й методи соціального втручання.

Освітній компонент «Інформаційно-комунікаційні технології в галузі» відіграє важливу роль у підготовці майбутніх соціальних працівників до проектної діяльності, забезпечуючи формування діяльнісного компонента готовності. Використання інформаційно-комунікаційних технологій є невід'ємною складовою всіх етапів проектної

СОЦІАЛЬНА РОБОТА ТА СОЦІАЛЬНА ОСВІТА

діяльності – від аналізу соціальної проблеми та збору емпіричних даних до планування, реалізації, моніторингу й оцінювання результатів соціальних проєктів. Опанування сучасних цифрових інструментів сприяє розвитку вмінь майбутніх соціальних працівників здійснювати інформаційно-аналітичну підтримку проєктів, готувати проєктну документацію, візуалізувати результати, організувати комунікацію в проєктних командах і взаємодію з партнерами та цільовими групами в онлайн-середовищі. Крім того, застосування ІКТ у проєктній діяльності підвищує її ефективність, прозорість і доступність, що відповідає сучасним вимогам до професійної діяльності соціального працівника.

Освітній компонент *«Методи соціальної роботи»* відіграє ключову роль у формуванні діяльнісного компонента готовності майбутніх соціальних працівників до проєктної діяльності. Опанування методів соціальної роботи забезпечує здатність майбутніх фахівців здійснювати практичну реалізацію соціальних проєктів, обґрунтовано добирати форми, методи й технології роботи з цільовими групами на різних етапах проєктного циклу. Знання загальних і спеціальних методів соціальної роботи сприяє формуванню вмінь проєктувати соціальні втручання з урахуванням специфіки соціальної проблеми, особливостей «груп ризику» та ресурсів соціального середовища. У процесі опанування дисципліни майбутні соціальні працівники набувають досвіду інтеграції методів соціальної профілактики, реабілітації та підтримки в структуру соціальних проєктів, що підвищує їх ефективність і результативність.

Освітній компонент *«Основи наукових досліджень у соціальній роботі»* відіграє суттєву роль у формуванні когнітивного та діяльнісного компонентів готовності майбутніх соціальних працівників до проєктної діяльності. Дослідницькі вміння, набуті в процесі його опанування, забезпечують здатність майбутніх фахівців здійснювати обґрунтований аналіз соціальних проблем, визначати актуальність і доцільність соціальних проєктів, формулювати їх мету, завдання та очікувані результати на основі емпіричних даних. Оволодіння методами соціальних досліджень сприяє формуванню навичок діагностики потреб цільових груп, оцінювання ресурсів соціального середовища, а також моніторингу й оцінювання ефективності реалізації соціальних проєктів. Здатність до наукового узагальнення результатів і їх аналітичної інтерпретації забезпечує підвищення якості проєктних рішень та сприяє впровадженню доказового підходу у професійну діяльність соціального працівника.

Освітній компонент *«Технології соціальної роботи»* відіграє визначальну роль у формуванні діяльнісного компонента готовності майбутніх соціальних працівників до проєктної діяльності. Опанування соціальних технологій забезпечує здатність майбутніх фахівців структурувати проєктну діяльність відповідно до логіки проєктного циклу, визначати послідовність дій, добирати адекватні інструменти та прогнозувати результати соціальних проєктів. Знання й практичне застосування технологій соціальної роботи сприяють формуванню вмінь інтегрувати проєктні підходи у професійну діяльність, здійснювати реалізацію соціальних проєктів із урахуванням потреб цільових груп, ресурсів соціального середовища та міжвідомчої взаємодії. Крім того, використання технологічного підходу забезпечує відтворюваність, ефективність і результативність соціальних проєктів.

Освітній компонент *«Інноваційні моделі надання соціальних послуг»* відіграє важливу роль у формуванні проєктної компетентності майбутніх соціальних працівників, насамперед у контексті розвитку інноваційного мислення та готовності до проєктування соціальних змін. У процесі його опанування здобувачі вищої освіти набувають здатності аналізувати й критично оцінювати наявні моделі надання соціальних послуг, визначати потребу в їх модернізації та розробляти проєктні рішення, спрямовані на підвищення

СОЦІАЛЬНА РОБОТА ТА СОЦІАЛЬНА ОСВІТА

якості й доступності соціальних послуг. Ознайомлення з інноваційними моделями сприяє формуванню вмінь інтегрувати нові підходи та практики у структуру соціальних проєктів, обґрунтовувати доцільність упровадження інновацій, планувати їх реалізацію та оцінювати соціальний ефект.

Починаючи з другого курсу здобувачі вищої освіти цілеспрямовано занурюються у тематику проєктної діяльності в соціальній сфері через вивчення освітнього компоненту «*Соціальне проєктування*». Зазначений освітній компонент є ключовим у формуванні проєктної компетентності майбутніх соціальних працівників, оскільки забезпечує опанування теоретичних засад і практичних механізмів розроблення, планування та реалізації соціальних проєктів. У процесі вивчення дисципліни здобувачі вищої освіти ознайомлюються з логікою проєктного циклу, основними етапами соціального проєктування (діагностика соціальної проблеми, визначення мети й завдань проєкту, планування діяльності, ресурсне забезпечення, моніторинг та оцінювання результатів), а також з вимогами до підготовки проєктної документації. Практична спрямованість освітнього компонента сприяє розвитку вмінь аналізувати потреби цільових груп, формулювати соціально значущі проєктні ідеї, обґрунтовувати їх актуальність і прогнозувати очікуваний соціальний ефект.

Здійснений аналіз дозволяє зробити висновки про те, що проаналізовані освітні компоненти сприяють формуванню фахових компетентностей та результатів навчання з проєктної діяльності, що слугує теоретичною основою для подальшої професійної діяльності у сфері соціального обслуговування.

Теоретичне засвоєння навчального матеріалу у закладі вищої освіти здійснюється за допомогою сукупності освітніх технологій, форм, методів і засобів навчання. Водночас найбільш доцільним підходом, що інтегрує всі складові освітнього процесу та забезпечує їх практичну спрямованість, є безпосередня участь здобувачів вищої освіти у проєктній діяльності. Саме проєктна діяльність виступає ефективною формою набуття фахових компетентностей і досягнення результатів навчання, оскільки поєднує теоретичні знання з їх практичним застосуванням у реальних умовах соціальної сфери.

Участь у проєктній діяльності дає змогу здобувачам вищої освіти оволодіти основними технологіями соціальної роботи з різними категоріями клієнтів; методами виявлення та аналізу соціальних запитів і соціальних проблем, на розв'язання яких спрямовується проєктна діяльність; навичками залучення додаткових фінансових ресурсів у громаду для реалізації соціальних ініціатив. Крім того, проєктна діяльність сприяє формуванню вмінь командної роботи, прийняття управлінських рішень у закладах соціальної сфери, а також опануванню методів аналітичної, прогностичної, експертної та моніторингової діяльності. Важливим результатом є й набуття досвіду ведення професійної документації та підготовки звітних матеріалів, що є невід'ємною складовою професійної діяльності соціального працівника.

Серед методів і форм навчання, спрямованих на підготовку майбутніх фахівців до проєктної діяльності, доцільно виокремити дві взаємопов'язані групи: 1) методи й форми, що реалізуються у межах вивчення освітніх компонентів (лекції, семінари, практичні заняття, самостійна робота, ІНДЗ); 2) методи й форми, що застосовуються в процесі позааудиторної діяльності здобувачів вищої освіти (не регламентована навчальним планом і може реалізуватися у різних форматах).

Висновки та перспективи подальших досліджень. У статті обґрунтовано значущість навчально-методичного забезпечення як ключової педагогічної умови підготовки майбутніх соціальних працівників до проєктної діяльності в умовах закладу вищої освіти. Встановлено, що ефективність формування готовності здобувачів вищої освіти до проєктної діяльності залежить від цілісної організації освітнього процесу,

СОЦІАЛЬНА РОБОТА ТА СОЦІАЛЬНА ОСВІТА

спрямованого на розвиток мотиваційного, когнітивного та діяльнісного компонентів професійної готовності.

Проаналізовано освітні компоненти навчального плану за спеціальністю «І10 Соціальна робота та консультування», які мають потенціал формування проектної компетентності майбутніх соціальних працівників, та визначено їх роль у забезпеченні досягнення відповідних результатів навчання. Доведено, що поєднання методичного й технологічного підходів у процесі реалізації навчально-методичного забезпечення сприяє активному залученню здобувачів вищої освіти до індивідуальної та колективної проектної діяльності.

Результати дослідження підтверджують доцільність системного впровадження навчально-методичного забезпечення, орієнтованого на формування проектної компетентності майбутніх соціальних працівників. Перспективи подальших наукових розвідок убачаємо в розробленні та експериментальній перевірці ефективності комплексних навчально-методичних матеріалів і технологій підготовки здобувачів вищої освіти до проектної діяльності у сфері соціальної роботи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Безпалько, Ольга Володимирівна (2010) *Соціальне проектування Київський університет імені Бориса Грінченка, Київ. 2010. 127 с.*
2. Костєва Т. Б. *Особливості технології проектування в соціальній сфері. Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу «Києво-Могилянська академія». Серія : Педагогіка. 2016. Т. 270, Вип. 258. С. 47–51. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npchduped_2016_270_258_11 (дата запиту: 15.01.2026).*
3. Кравченко О. Проектна діяльність факультету соціальної та психологічної освіти. *Соціальна робота та соціальна освіта.* № 1(10), 2023. С. 198–199. DOI: [https://doi.org/10.31499/2618-0715.1\(10\).2023.282349](https://doi.org/10.31499/2618-0715.1(10).2023.282349) (дата запиту: 25.01.2026).
4. Кравченко О., Підвальна Ю., Дзиговський А. Проектна діяльність у підготовці майбутніх соціальних працівників. *Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді: зб. наук. праць.* Вип. 28. Кн. 1. 2024. С. 225-239. DOI: <https://doi.org/10.32405/2308-3778-2024-28-1-225-239> (дата запиту: 19.01.2026).
5. Кропельницька С., Мигович Т., Кулеша-Любінець М. Розроблення та реалізація соціальних проектів. *Держава і регіони. Серія: Економіка та підприємництво.* 2019. № 1 (106). С. 37-43. URL: http://www.econom.stateandregions.zp.ua/journal/2019/1_2019/8.pdf. (дата запиту: 30.01.2026).
6. Лях В. Підходи до класифікації соціальних проектів громадських організацій. *Humanitas.* 2024. № 2. С. 72–79. URL: <https://doi.org/10.32782/humanitas/2024.2.11> (дата запиту: 25.01.2026).
7. Про інноваційну діяльність : Закон України від 04.07.2002 № 40-IV : станом на 31 берез. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text> (дата запиту: 19.01.2026)..
8. Про схвалення Стратегії розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року : Розпорядж. Каб. Міністрів України від 10.07.2019 № 526-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/526-2019-p#Text> (дата запиту: 15.02.2026).
9. Семігіна Т. Глобальні пріоритети соціальної роботи та локальні освітні програми: чи є зв'язок? *Сучасна теорія та практика соціальної роботи в Україні та зарубіжжі: м-ли міжнар. наук.-практ. конф. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2024. С. 258–262.*
10. Тілкіна Н. Управління соціальними проектами : Навч. посіб. для студентів спец. «Соц. робота». Київ : ФОП Мороз А.Т., 2024. 352 с.

REFERENCES

1. Bezpalko, O. V. (2010). *Sotsialne proektuvannia* [Social project design]. Kyivskiy universytet imeni Borysa Hrinchenka [in Ukrainian].
2. Kostieva, T. B. (2016). Osoblyvosti tekhnolohii proektuvannia v sotsialnii sferi [Features of project design technology in the social sphere]. *Naukovi pratsi Chornomors'koho derzhavnoho universytetu imeni Petra Mohyly kompleksu «Kyievo-Mohylians'ka akademiia»*. Seriya: Pedahohika, 270(258), 47–51. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npchduped_2016_270_258_11 [in Ukrainian].
3. Kravchenko, O. (2023). Proiektna diialnist fakultetu sotsialnoi ta psykhologichnoi osvity [Project activities of the Faculty of Social and Psychological Education]. *Sotsialna robota ta sotsialna osvita*, 1(10), 198–199. [https://doi.org/10.31499/2618-0715.1\(10\).2023.282349](https://doi.org/10.31499/2618-0715.1(10).2023.282349) [in Ukrainian].
4. Kravchenko, O., Pidvalna, Yu., & Dzyhovskiy, A. (2024). Proiektna diialnist u pidhotovtsi maibutnix sotsialnykh pratsivnykiv [Project activities in the training of future social workers]. *Teoretyko-metodychni problemy vykhovannia ditei ta uchniv'skoi molodi*, 28(1), 225–239. <https://doi.org/10.32405/2308-3778-2024-28-1-225-239> [in Ukrainian].
5. Kropelnytska, S., Myhovych, T., & Kulesha-Liubinets, M. (2019). Rozroblennia ta realizatsiia sotsialnykh proektiv [Development and implementation of social projects]. *Derzhava i rehiony*. Seriya: Ekonomika ta pidpriemnytstvo, 1(106), 37–43. http://www.econom.stateandregions.zp.ua/journal/2019/1_2019/8.pdf [in Ukrainian].
6. Liakh, V. (2024). Pidkhody do klasyfikatsii sotsial'nykh proektiv hromadskykh orhanizatsii [Approaches to the classification of social projects of public organizations]. *Humanitas*, (2), 72–79. <https://doi.org/10.32782/humanitas/2024.2.11> [in Ukrainian].
7. Pro innovatsiinu diialnist [On innovation activity]: Zakon Ukrainy № 40-IV (2002, July 4). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text> [in Ukrainian].
8. Pro skhvalennia Stratehii rozvytku sfery innovatsiinoi diial'nosti na period do 2030 roku [On approval of the Strategy for the development of innovation activity until 2030]: Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy № 526-r (2019, July 10). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/526-2019-p#Text> [in Ukrainian].
9. Semyhina, T. (2024). Hlobalni priorytety sotsialnoi roboty ta lokalni osvितni prohramy: Chy ye zviazok? [Global priorities of social work and local educational programs: Is there a connection?]. In *Suchasna teoriia ta praktyka sotsial'noi roboty v Ukraini ta zarubizhzi* (pp. 258–262). Lvivskiy natsional'nyi universytet imeni Ivana Franka [in Ukrainian].
10. Tilkina, N. (2024). *Upravlinnia sotsialnyimi proiektamy* [Management of social projects]. FOP Moroz A. T. [in Ukrainian].

Дата першого надходження статті до видання – 10.02.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування – 28.02.2026

Дата публікації (оприлюднення) – 27.03.2026